

Maria Bargalló: “No tinc una vivència gens idíl·lica de la natura”

Dm, 7/07/2020 per Catalunya Religió

(Josep Gordi -CR) **Maria Bargalló** és filla d'una família pagesa de Molins de Rei. Profundament arrelada a la natura i amb una forta vocació per la docència va estudiar Biologia i ha treballat durant 36 anys en el món de l'educació, exercint com a mestra i professora en tots els nivells educatius, des de l'educació infantil fins a la universitat fent formació del professorat. Cristiana compromesa, és consiliària d'[ACO](#) i des que es va jubilar col·labora amb Justícia i Pau. Actualment coordina [Ecoparròquia](#), la Xarxa de parròquies i comunitats cristianes EcoSolidàries. Amb ella publiquem una nova conversa de la col·lecció [Natura Sagrada](#).

De petita quina era la seva relació amb la natura?

Jo sóc filla de pagès. El meu pare era pagès i el meu germà segueix treballant la terra. Per tant, jo he viscut la natura des del meu naixement. Cal precisar que quan vaig néixer el meu pare era llenyataire, és a dir, que treballava al bosc en unes condicions molt dures i la seva il·lusió era aconseguir deixar el bosc i conrear la terra. Des de que ho va aconseguir, recordo anar al camp amb ell. Cal precisar que ell era un enamorat del seu camp, del seu hort i dels seus fruiters.

Recorda ajudar a la família a treballar la terra?

Sí, des de ben petita anava al camp amb els pares. Tot i que vivíem a Molins, un poble del Baix Llobregat amb connotacions urbanes, teníem una economia lligada al conreu de la terra i a la cria de l'aviram. La meva relació amb la natura ha anat evolucionant al llarg de la vida al mateix ritme que els canvis laborals i vivencials s'han anat succeint. De petita la natura era el meu bressol, però també quelcom que calia cuidar. Tot girava al voltant dels conreus i del bestiar. A casa teníem gallines i ànecs. Per tant, calia tenir-ne cura, malgrat el cansament, les

inclemències del temps, la incertesa de la collita... No es pot dir que la meua vivència infantil de la natura fos gens idíl·lica o bucòlica, tot al contrari, molt pràctica i exigent. En conclusió, era una natura que t'ho donava tot, però que, de cop i volta, també t'ho podia prendre tot.

Quan parla d'exigència, imagino que vol dir patiment per una sequera, una tempesta fora de temps, una ventada...

Exacte. Però l'exigència també feia referència a l'esforç personal que hi havia per arribar al moment de la collita. Recordo que quan totes les meves amigues marxaven de vacances a l'hivern o a l'estiu, a mi em tocava, a l'hivern, anar a collir olives -de genolls en un terra gelat- i, a l'estiu, anar a collir cireres, préssecs... amb tota la xafogor, llevant-se de bon matí, acabant al vespre... En aquells moments sospirava per tenir la "sort" de les meves amigues, ara sé que aquella relació estreta i profunda amb la natura, l'esforç que em reclamava i les hores de treball en silenci escoltant-la van posar els pilars de la meua vida.

Però imagino que també es tractava d'una relació d'estima, que genera vincles emocionals?

I tant, ja que et sents arrelada a la terra.

I després de la infantesa, com canvia la seva relació amb la natura?

Al llarg de la meua adolescència i primera joventut la natura va lligada, sobretot, a l'esplai i a l'excursionisme. Cal explicar que amb un grup de joves, entre els que hi havia el que després va ser el meu marit, vam fundar un esplai parroquial en una de les barriades de Molins de Rei. Aquesta és una etapa de la meua vida que jo definiria com la del enamorament. Evidentment em refereixo a l'etapa en que el meu home i jo festejàvem entre motxilles, caminades, cims, colònies i criatures. Va ser també l'època d'aprendre a "festejar" amb la natura, de gaudir-ne profundament, gratuïtament... Me'n vaig enamorar tant que tot i que m'agradava molt la docència vaig decidir estudiar Biologia.

Escollir estudiar Biologia té alguna relació amb el fet de formar part d'una família pagesa?

Evidentment. Hi ha dos elements vocacionals a la meua vida: la natura i l'educació. Després d'estudiar Biologia vaig ésser mestra i professora de quasi tots els nivells de l'ensenyament i amb tipologies d'alumnat molt diverses. Els darrers anys de treballar a l'ensenyament, amb el boom d'arribada d'alumnat estranger, van ser especialment enriquidors, em van fer descobrir la immensa riquesa de la natura humana.

Creu que l'ensenyament de la natura dins dels diferents cicles educatius ha quedat massa limitat a l'aula i que la sortida o l'excursió hi té un paper molt minso?

I tant. L'existència d'un horari tan fragmentat en diferents matèries dificulta prendre contacte amb la natura i aprendre a estimar-la, no pots conèixer, ni respectar allò que no estimes. Afortunadament, quan vaig començar a treballar de mestra a l'EGB, estava en un centre situat al peu de la serra de Collserola i, de tant en tant, em podia emportar els alumnes tot el dia a treballar al bosc i d'aquesta manera la vivència era molt diferent que estar dins l'aula. Era la millor

manera d'aprendre.

Els alumnes arriben a entendre els conceptes d'unitat i d'interrelació en relació amb la natura?

Tal com tenim estructurat l'ensenyament els és molt difícil entendre aquests conceptes, és el resultat d'haver de treballar a petites pastilletes i, majoritàriament, dins l'aula. Per entendre els conceptes abans esmentats cal viure a la natura fent sortides o estades.

Ha tingut mai la sensació, després d'acabar una sortida o un itinerari i treballar totes els àmbits del medi, i que es deixava quelcom per explicar? Em refereixo als valors intangibles dels espais naturals. En el cas de Montserrat, que és una muntanya sagrada, no només pel monestir sinó perquè estava plena d'ermites i eremites...

I tant! Estudiar una muntanya no és només analitzar el substrat geològic, la vegetació i la fauna, sinó que cal entendre el conjunt. Cal dir que en aquesta visió holística o global de l'espai s'ha avançat i em consta que el professorat de moltes localitats afavoreixen treballar amb els seus alumnes aquesta visió més integral.

I com es contempla el silenci dins de l'activitat escolar?

Un dels problemes de bona part de l'alumnat és que han perdut l'hàbit i l'avidesa d'escoltar i de mirar. Per tant, cal educar la mirada i l'escolta. El silenci és el millor mitjà per poder escoltar i observar. Quan estàs callat no et distreus i estàs atent a tot el que hi ha al teu voltant.

Com a professora de biologia i com a creient com ha viscut la relació entre ciència i fe?

Personalment, aquesta relació no m'ha creat cap conflicte. Per mi, no hi ha cap enfrontament ja que la natura forma part de la creació i de la meva vivència espiritual. Millor dit, una cosa m'ha potenciat l'altra. Per tant, no he viscut cap contradicció interna.

I com a docent?

Tampoc. Potser perquè tinc una visió oberta de la ciència i de la fe i per tant, no es produeix cap conflicte sinó una complementarietat.

En alguna ocasió i enmig d'una sortida de camp ha sentit la necessitat de compartir amb l'alumnat la mà del transcendent que hi ha darrera l'espectacle de la natura?

Sí, i ho he expressat des de la naturalitat d'explicar la meva creença i deixant clar que hi ha altres persones que ho contempen des d'una òptica totalment diferent. Penso que els nois i noies han d'escoltar diferents punts de vista i després, cadascú escollirà la seva opció de vida. Crec que tot això s'ha de viure i expressar amb la màxima naturalitat.

És conscient que aquesta temàtica genera conflicte dins l'ensenyament?

Personalment opino que el conflicte es genera quan qualsevol de les parts té una

mentalitat molt tancada o dogmàtica. Si el debat es planteja amb obertura, no hi ha d'haver cap problema en presentar diversitat d'opinions. Al contrari, penso que això és un enriquiment.

Una darrera qüestió sobre l'ensenyament. Sempre he pensat que en els patis de les escoles hi ha molt de ciment i poca natura. Com ho veu?

I tant! Sempre he pensat que els patis s'haurien de transformar en espais naturals per poder viure la natura de forma més quotidiana. Afortunadament, a l'escola on vaig ser directora un grapat d'anys, actualment una part del pati és un petit bosc i, també hi vam fer un hort, un hivernacle, un espai amb gallines, una petita bassa...

Com entra a col·laborar amb Justícia i Pau?

Quan es va [publicar l'encíclica Laudato Si'](#) Justícia i Pau va fer una trobada a Sant Just Desvern a la qual vaig assistir. Com que m'acabava de jubilar em vam proposar de coordinar un grup de treball per aprofundir en els continguts de l'encíclica i veure com Justícia i Pau podia impulsar la conversió ecològica integral que el Papa demanava. Fa quatre anys que hi treballem activament.

Al cap d'un temps i, en aquesta institució, neix el projecte [Ecoparròquia](#)?

Exactament. Del grup de treball que vam crear per treballar l'encíclica *Laudato Si'* sorgeix aquest projecte. L'objectiu és intentar dur a la pràctica l'encíclica.

Quantes parròquies formen part d'aquesta xarxa de parròquies ecosolidàries?

De parròquies inscrites a la xarxa n'hi ha una quarantena, però també hi ha escoles i altres entitats i comunitats cristianes. És difícil donar un número concret perquè la nostra proposta és molt oberta, cal tenir present que oferim assessorament i materials a totes les parròquies que ho demanen, no cal que estiguin inscrites, i sabem que n'hi ha moltes que sistemàticament o puntualment els fan servir. Podríem dir que hi ha diferents nivells d'implicació. Algunes parròquies només fan servir els nostres materials i, d'altres són més actives. La idea és que cadascú vagi al seu ritme.

Com ha estat la rebuda per part dels preveres?

[Hi ha de tot](#). En algunes parròquies és el prevere qui vol impulsar aquesta conversió ecològica i, en altres llocs, són les comunitats les més interessades i els preveres deixen fer. Cadascú té el seu propi tarannà. Cal tenir present que tot just som a l'inici.

Heu agafat com a model les esglésies verdes de França?

Sí, ha estat un espai d'inspiració. Tot i que ells ho tenen molt més pautat. Nosaltres vam valorar que a casa nostra un model tancat costaria d'impulsar.

Des de Justícia i Pau coordineu aquest moviment?

Exacte. Nosaltres coordinem i impulem, és a dir, intentem animar a les persones, assessorar, proporcionar materials, idees, propiciar l'intercanvi d'experiències i bones pràctiques, informar sobre actes... Cada parròquia ha de trobar el seu camí i

el seu ritme.

Com comença aquest procés?

Normalment fem una primera trobada per conèixer la seva realitat, intencions... Una de les primeres propostes és fer una autodiagnosi. Tenim un petit test que serveix per prendre consciència del moment en que està la comunitat, per saber on són i després decidir els camins pels quals es pot avançar.

No creu que hi ha una certa dificultat per dur a la pràctica els grans principis que apareixen a l'encíclica?

Aquesta és la reflexió inicial que vam fer a Justícia i Pau. Si fem [balanç d'aquests cinc anys](#) des de que es va publicar l'encíclica, ens adonem que hi ha molta literatura, però poques propostes concretes per fer realitat, en el dia a dia, els grans plantejaments del text papal. El nostre objectiu és veure com des de l'espiritualitat cristiana podem treballar els grans postulats de l'encíclica, és a dir, com duem a la pràctica l'eco-solidaritat, com canviem la mirada vers el nostre entorn, com lliguem la justícia social amb l'ambiental...

A *Laudato Si'* apareix la necessitat d'ésser més contemplatius. Com es fa?

Amb una mirada més ampla i sense oblidar que nosaltres també som natura.

No cal sortir més de les quatre parets del temple?

I tant! En aquest sentit, des d'Ecoparròquia proposem crear petits itineraris de reflexió i pregària a la natura per fer com a comunitat, en silenci, amb una mirada profunda... Estar tant tancats ens fa perdre la visió global de la realitat, ens desarrela.

I celebrar alguna eucaristia a l'aire lliure?

Particularment m'agradaria que no fos només de tant en tant, sinó amb més continuïtat. Sentir el vent a la pell, escoltar la remor de les fulles, entrellucar el Sol entre els arbres, escoltar la piuladissa dels ocells... mentre compartim l'eucaristia ens fa entrar en comunió profunda amb tota la creació.

En el text de [compromís a favor de l'ecologia integral](#) apareixen, en referència a l'estil de vida, els adjectius: alegre, sobri, solidari... Fer-ho realitat és una veritable revolució o transformació personal?

És evident! Aquest és l'estil de vida que apareix a l'evangeli. Parlar d'ecologia integral no és inventar-nos res de nou, és simplement, viure la fe en profunditat i tal com ens demana l'evangeli, però en el temps actuals, tenint present els reptes que tenim davant nostre a nivell ambiental i social. És l'evangeli, la bona nova que hi ha una altra manera de viure que ens apropa a Déu, avui.

Potser caldria emfatitzar que en tot aquest procés la paraula clau és l'amor?

I tant! És la font de tot. La creació és el projecte d'Amor de Déu, nosaltres i tota la natura que ens envolta en formem part.

Sempre acabo preguntant: la natura és sagrada?

M'agrada més expressar-ho d'una altra manera: la creació és sagrada. L'entreteixit de profundes relacions basades amb l'amor que et fa estar en comunió, des del més profund de tu mateix, amb Déu, amb tots els germans i amb tots els éssers creats, això és sagrat.